

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 90/2020

Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaaminen opettajan työssä – kaksi opetusvideota

Virkkula Esa

18.11.2020 ::

Kansainvälisyys on olennainen osa nykyajan oppilaitostoimintaa niin ammatillisessa koulutuksessa kuin korkeakouluissakin. Oppilaitoksissa tunnustetaan myös monikulttuurisuuden vaikutus koulutyöhön. Opettaja toimii kansainvälisissä verkostoissa, ohjaa opiskelijoita kansainvälistymisessä ja auttaa moninaisen kulttuurisen taustan omaavien opiskelijoiden oppimista. Opettajakorkeakoulun kahdessa teemavideossa pohditaan, miten opettaja edistää kansainvälisyyttä sekä ohjaa monikulttuurista ryhmää.

Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) opettajakorkeakoulun pedagogisten opintojen yksi osaamisalue on kansainvälisyys ja monikulttuurisuus. Kahden opintopisteen kokonaisuudessa on tavoitteena oppia tietämään koulumaailman kansainvälisyyskäytänteitä sekä lisäksi soveltaa opettajan työssä kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamista. Opiskelijoiden osaamisen kehittämisen tueksi on tarjolla kirjallista aineistoa opettajakorkeakoulun e-materiaaleissa. Näiden lisäksi havaittiin tarpeelliseksi toteuttaa kaksi aiheeseen liittyvää lyhyttä opetusvideota, miniluentoja.

Formaatin valintaan vaikutti erityisesti kaksi seikkaa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana videoiden hyödyntäminen koulutuksen resurssimateriaalina on lisääntynyt merkittävästi. Niiden käyttäminen opettajakorkeakoulun YouTube-kanavalla on helppoa ja formaatti tuttu useimmille. Toiseksi kestoltaan ytimekäs, enintään 10 minuuttinen miniluento on varsin helposti lähestyttävä.

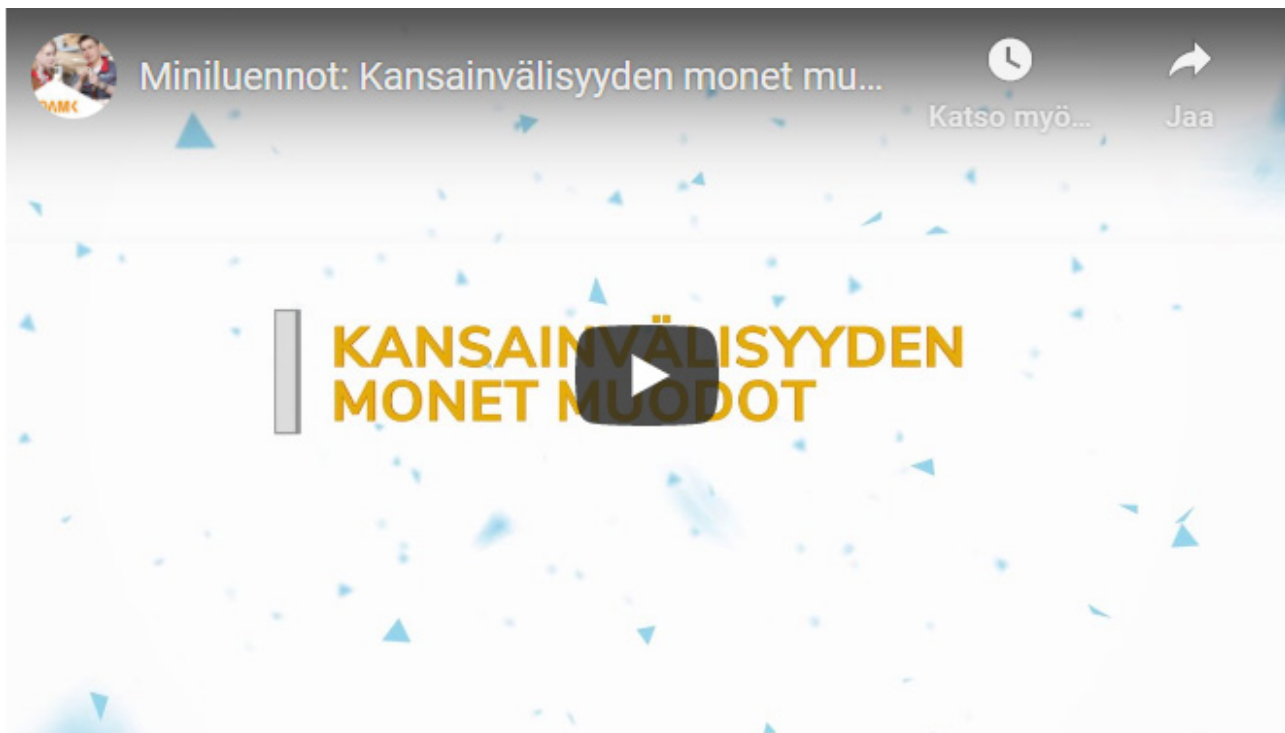
Lyhyt kesto edellyttää huolellista suunnittelua, jotta video olisi mahdollisimman selkeä, mutta riittävän informatiivinen. Näihin seikkoihin kiinnitettiin erityistä huomiota käsikirjoitusvaiheessa.

Miniluento – kansainvälisyyden monet muodot

Oppilaitosten kansainvälisyystoiminta ymmärretään tyypillisesti liikkuvuuksina eli vaihtoina. Opiskelijoille ja henkilöstölle on tarjolla monipuolisia mahdollisuuksia eri mittaisiin vaihtojaksoihin ulkomailla ^[1]. Aina ei kuitenkaan tarvitse lähteä Suomen rajojen ulkopuolelle kehittämään kansainvälisyysosaamista. Kotimaassa opiskellaan vieraita kieliä ja kulttuureja, lisäksi vieraskieliset tutkintokoulutukset ja opetus vahvistavat perustaa toimia kansainvälisissä verkostoissa. Monet oppilaitokset järjestävät erilaisia kansainvälisyystapahtumia ja oppilaskunnat ystävähetoimintaa. ^[2]

Yksi esimerkki viime vuosien laajentuneesta kansainvälisyystoiminnasta on koulutusvientii. Suomalaisen koulutuksen menestys kansainvälisissä vertailuissa on luonut perustaa viedä suomalaista koulutusosaamista maailmalle. Liiketoimintaympäristö on kuitenkin varsin kilpailtu, eikä markkinoilla menestyä helposti. ^[3]

Yksilön näkökulmasta kansainvälinen yhteistyö kehittää kulttuurien välistä kompetenssia, kykyä ajatella omaa kokemuspäiriä laajemmin ^[4]. Opettajalle tämä on erityisen tärkeää. Opiskelijan oppimisen tukeminen edellyttää kykyä asettua myös hänen asemaansa.

Käsikirjoitus Virkkula Esa **Ohjaus** Tommi Karjalainen **Kuvaus** Tommi Karjalainen **Leikkaus** Tommi Karjalainen **Tuottaja** Esa Virkkula ja Oulun ammattikorkeakoulu

Miniluento – miten monikulttuurisuus vaikuttaa opettajan työhön?

Monikulttuurisuudesta puhuttaessa on paikallaan määritellä aluksi kulttuurin käsite. Videon kontekstissa kulttuurilla viitataan seikkoihin, jotka vaikuttavat ihmisten toimintaan erilaisissa tilanteissa. Tapamme toimia on oppitua, ympäristömme vahvistamaa.

Laajasti katsoen voidaan puhua yksilö- ja yhteisökeskeisistä kulttuureista. Länsimaissa, Suomi mukaan lukien, yksilökeskeisyys on ensisijaisesti omista asioista huolehtimista. Yksilö on vastuussa tekemisistään, huolehtii itsestä ja omasta ydinperheestä. Yhteisökeskeisissä kulttuureissa taas perhekäsitys voi olla laajempi, eivätkä itsenäisyys, riippumattomuus ja henkilökohtainen menestys ole välttämättä niin yksiselitteisen tavoiteltavia asioita. [\[5\]](#) [\[6\]](#)

Vaikka tällaisia jaotteluja on tutkimusten perusteella tehty, niin niistä ei voi tehdä yleistyksiä. Ihmisen toimintaan vaikuttavat paljon muutkin tekijät kuin ne, mitä ympäristössä pidetään positiivisina. Lisäksi yleistäminen johtaa helposti stereotyyppiseen eli kaavamaiseen ajatteluun jonkin ominaisuuden tai vaikkapa kansallisuuden perusteella. [\[7\]](#)

Osaavan opettajan työssä tällainen kaavamainen ajattelu ei ole suotavaa. Siihen liittyy yleensä positiivinen tai negatiivinen asenne, mikä vaikuttaa opettajan toimintaan. Vaikka luokittelu ei välttämättä ole aina väärin, niin opettajan pitää se kuitenkin tunnistaa ja olla tietoinen. Se voi pahimmillaan johtaa erilaiseksi koetun opiskelijan ohittamiseen tai jopa vältelyyn. [\[7\]](#)

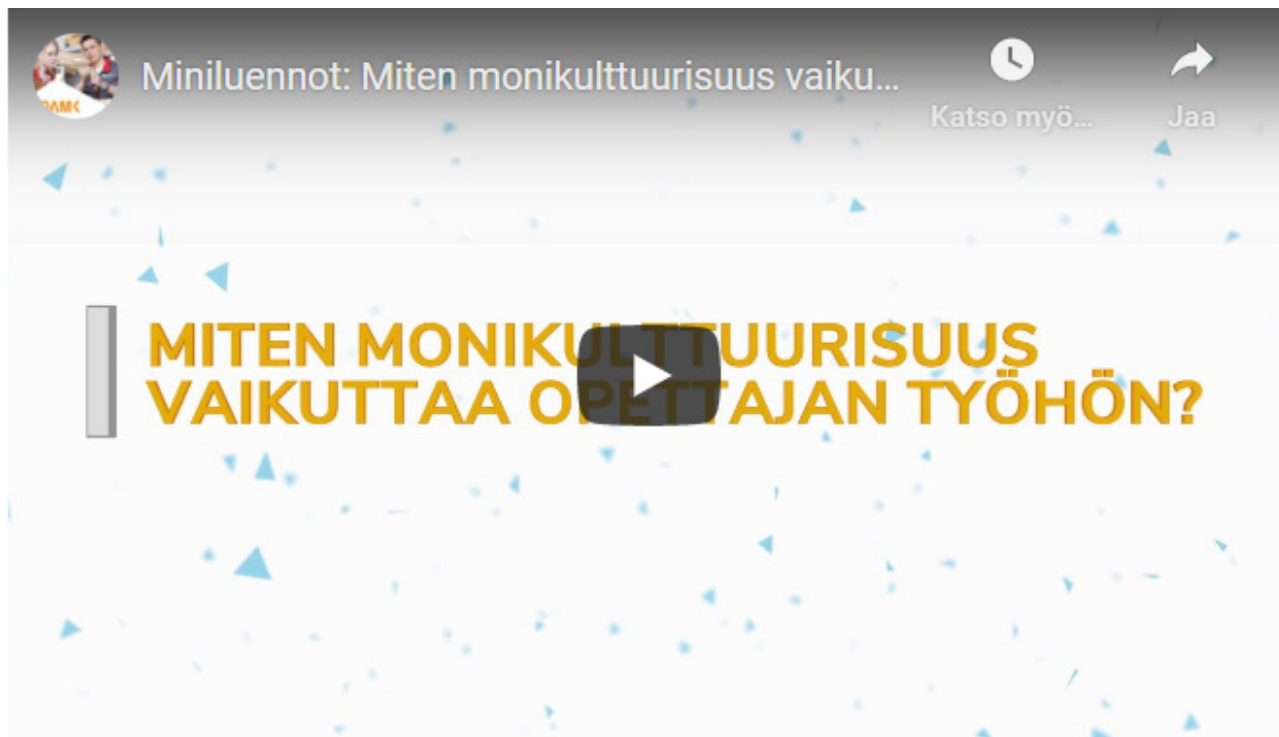
Yleisesti tarkastellen opettajan ohjaustyö monikulttuurisessa ryhmässä ei poikkea merkittävästi opiskelijakeskeisestä opettajantyöstä. Toki joitain erityispiirteitä voidaan havaita.

Lähtökohta on opettajan lakiin perustuva tehtävä edistää toimillaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Uuden opiskelijaryhmän kanssa ryhmäytymisellä on tärkeä merkitys, jotta opiskelijat tutustuvat keskenään turvallisuudessa ilmapiirissä. Tavoitteena on vahvistaa ryhmän jäsenten yhteenkuuluvuutta ja moninaisuuden hyväksymistä. [\[8\]](#)

Monikulttuurisen ohjaustyön erityispiirteistä voi todeta, että opiskelijan kulttuurinen tausta ja sen vaikutus täytyy ymmärtää, mutta ennen kaikkea opiskelija on kohdattava yksilönä. Opettaja tiedostaa omat asenteensa

sekä ennakkokäsityksensä ja kohtaa opiskelijan avoimesti yksilönä, eikä jonkin kulttuurisen ryhmän edustajana. [7] [8]

Ohjaustilanteessa opettaja keskittyy opiskelijaan ilman häiriötekijöitä – mitä opiskelija sanoo ja erityisesti mitä hän tarkoittaa. Kaikkea edellä mainittua yhdistää kannustaminen ja rohkaisu. Osaava opettaja havaitsee opiskelijan toimissa edistymistä ja mainitsee niistä aina. [8]

Käsikirjoitus Virkkula Esa **Ohjaus** Tommi Karjalainen **Kuvaus** Tommi Karjalainen **Leikkaus** Tommi Karjalainen **Tuottaja** Esa Virkkula ja Oulun ammattikorkeakoulu

Lopuksi

Monikulttuurinen ohjaus, opiskelijalähtöisen ohjauksen tapaan, on toimimista erilaisissa rooleissa ohjattavan tarpeen mukaan. Yhteistä rooleille on pyrkimys edistää opiskelijan oppimista nimenomaan ohjauksen raameissa. Ohjaaja ei ole terapeutti, vaikka akuutin avun tarpeessa olevaa henkilöä kuunnellaan ja ohjataan tarvittaessa kyseisen ongelman asiantuntijalle. [8]

Kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden vaikutuksen ymmärtämisessä opettajan työhön tieto auttaa merkittävästi, mutta osaaminen on tässäkin asiassa laajempi kokonaisuus. Harjaantuminen ja kokemus kehittää osaamista, kun opettaja muistaa seurata työtänsä ja sen vaikutuksia jatkuvasti.

Lähteet

1. [Korkala, S. 2019. Kansainvälinen liikkuvuus ammatillisessa koulutuksessa 2018. Opetushallitus, Helsinki. Hakupäivä 9.10.2020.](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents...)
2. [Opetushallitus. 2020. Mitä on koulujen kansainvälisyys. Opetushallitus, Helsinki. Hakupäivä 26.9.2020.](https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/mita-koulujen-kansainvalisyys)
3. [Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Education Finland – Koulutusviennin ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki. Hakupäivä 29.9.2020](https://www.educationfinland.fi/education-finland-koulutusviennin-ohjelma)
4. [Cimo – Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus. 2014. Facts and Figures: Hidden Competences. Opetushallitus, Helsinki.](https://www.educationfinland.fi/education-finland-koulutusviennin-ohjelma)
5. [Rothbaum, F. & Trommsdorff, G. 2007. Do Roots and Wings Complement or Oppose One Another? The Socialization of Relatedness and Autonomy in Cultural Context. Teoksessa J.E.](https://www.educationfinland.fi/education-finland-koulutusviennin-ohjelma)

- Grusec & P. Hastings (toim.) The handbook of socialization, 461–489. New York: The Guildford Press.
6. [^]Laine, M. 2014. Kulttuuri-identiteetti ja kasvatusta. Kulttuuriperintökasvatusta kotoutumisen tukena. Suomen Kulttuuriperintökasvatusta seura. Hakupäivä 17.9.2020. <https://www.kulttuuriperintokasvatusta.fi/wp-content/uploads/2015/04...>
  7. ^{^ abc}Renko, E., Larja, L., Liebkind, K. & Solares, E. 2012. Yhdenvertaisuus oppimisympäristössä. Teoksessa E. Renko, L. Larja, K. Liebkind & E. Solares (toim.) Selvitys syrjinnän vastaisen pedagogiikan keinoista ja käytännöistä. Sisäasiainministeriön julkaisu 50. Sisäasiainministeriö, Helsinki, 29–40. Hakupäivä 2.10.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160730...>
  8. ^{^ abcd}Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2019. Monikulttuurisen ohjauksen työkalupakki. Jyväskylä. Hakupäivä 2.10.2020. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/monikulttuurinenohjaus/>

Metatiedot

Nimeke: Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaaminen opettajan työssä – kaksi opetusvideota

Tekijä: Virkkula Esa

Aihe, asiasanat: kansainvälisyys, monikulttuurisuus, opettajankoulutus, pedagogiikka

Tiivistelmä: Kansainvälisyys on läsnä koulutuksessa monin tavoin. Erilaiset liikkuvuudet sekä kehittämishankkeet kansainvälisten kumppaneiden kesken ovat jo arkipäivää sekä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa että korkeakouluissa. Toisaalta Suomi on monikulttuurinen maa, mikä näkyy myös oppilaitoksissa. Edelliset asettavat vaatimuksia opettajan osaamiselle. Osaava opettaja toimii kansainvälisissä verkostoissa ja ohjaa kulttuurisilta taustoiltaan erilaisia opiskelijoita.

Opettajakorkeakoulun kaksi käsikirjoitettua miniluentoä käsittelevät edellä kuvattuja asioita ja antavat perustietoa opettajien kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamisen kehittämiseksi.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2020-11-18

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020111290046>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Virkkula, E. 2020. Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaaminen opettajan työssä – kaksi opetusvideota. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 90. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020111290046>.